

Садова Т.О.

Студентка магістратури
спеціальності

“Управління навчальними закладами”

Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

СПЕЦИФІКА УПРАВЛІНСЬКИХ ФУНКЦІЙ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА

Реалії сьогодення показують, наскільки сучасному керівнику необхідні знання з теорії та практики управління. Це потребує ґрунтовної професійної компетентності. Модернізація освіти в Україні поставила на порядок денний спеціальну підготовку керівних кадрів до управління змінами.

У Положенні про загальноосвітній навчальний заклад (розділ «Управління загальноосвітнім навчальним закладом») визначено межі компетенції директора ЗНЗ. Там же окреслено: «Директором може бути тільки громадянин України, який має вищу педагогічну освіту на рівні спеціаліста або магістра, стаж педагогічної роботи не менш як три роки, успішно пройшов атестацію керівних кадрів освіти». Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) проголошує: «На посаду директора призначаються досвідчені авторитетні фахівці-педагоги, які мають досвід управлінської діяльності або пройшли спеціальну управлінську підготовку»[3]. Під управлінням слід розуміти регулювання процесів, які відбуваються в певній системі. Саме слово «управління» означає свідому діяльність: вироблення рішень, перетворення їх у життя, регулювання системи відповідно до поставленої мети, підбиття підсумків діяльності, систематичне одержання, переробка і використання інформації.

За визначенням дослідників термін «управління», щодо школи означає цілеспрямований і планомірний вплив на колектив загалом, на окремих працівників та учнів з метою організації й координації їхньої діяльності, правильного здійснення

навчально-виховного процесу, підвищення його ефективності[1]. Нині управління школою має державно-громадський характер, ґрунтується на тісній співпраці державних органів і органів громадського самоврядування. Демократизація управління школою означає істотне розширення прав учителів та педагогічних колективів, відмову від жорсткої централізації і регламентації всіх сторін шкільного життя, подальший розвиток колегіальності керівництва, здійснення принципів звітності й виборності керівників, заміну адміністративно-командних методів управління методами і формами демократичного обговорення і прийняття рішень.

Управління освітою, школою — складний динамічний процес, система педагогічних впливів, які передбачають:

- комплексний аналіз досягнень і недоліків у навчально-виховному процесі;
- використання досягнень педагогічної науки та передового педагогічного досвіду в організації навчально-виховного процесу в школі;
- цілеспрямовані дії шкільного колективу, кожного учня;
- надання допомоги учнівським організаціям у трудовій підготовці учнів;
- підвищення педагогічної культури батьків;
- одержання інформації про діяльність учителів і учнів[1].

Процес управління має такі особливості:

- динамічність (гнучкість) — це властивість процесу управління змінюватися залежно від завдань, які стоять перед колективом;
- сталість процесу управління — це стабілізація, збереження традицій в організації навчально-виховного процесу, наступності у прийнятті управлінських рішень;
- циклічність і послідовність управлінських операцій — це постановка мети, збір інформації про стан об'єкта управління, планування дій, вибір варіанта дій, контроль і аналіз результатів[1,4].

Конаржевський Ю.А. стверджує, що внутрішньошкільний контроль є однією з найважливіших управлінських функцій, яка безпосередньо пов'язана з функцією аналізу і визначення мети; дані контролю без аналізу мертві, а при відсутності мети нічого контролювати[2].

Третьяков П.І. розглядає внутрішньошкільний контроль, як вид діяльності керівників школи спільно з представниками громадських організацій щодо встановлення відповідності функціонування та розвитку НВР школи на діагностичній основі[4].

Чоботар А.В. вважає, що внутрішньошкільний контроль – це одна з основних функцій управління, спрямована на отримання інформації про діяльність педагогів і на оцінку з метою прийняття конструктивних рішень по подальшій оптимізації управління та самоврядування в школі[2].

Ми вважаємо, що більш детальніше поняття «внутрішньошкільний контроль» розкривається із таких трьох позицій:

1. надання методичної допомоги педагогам з метою вдосконалення та розвитку професійної майстерності;
2. взаємодія адміністрації та педагогічного колективу, орієнтоване на підвищення ефективності педагогічного процесу;
3. вид діяльності керівників спільно з представниками громадських організацій щодо встановлення відповідності функціонування та розвитку, на діагностичній основі загальнодержавних вимогам.

Під управлінням взагалі розуміється діяльність, спрямована на вироблення рішень, організацію, контроль, регулювання об'єкта управління відповідно до заданої метою, аналіз і підведення підсумків на основі достовірної інформації. Так як, загальноосвітній навчальний заклад, як складна динамічна система виступає об'єктом внутрішкільного управління, то управління школою та її окремими компонентом або частиною, що виступає підсистемою більш загальної системи загальноосвітньої школи. Зазначеним компонентом підсистемами є цілісний педагогічний процес, класно-урочна система, система виховної роботи школи, система естетичного виховання учнів, системапрофорієнтаційної роботи та ін приватні випадки управління окремими шкільними підсистемами становлять сутність і зміст внутрішкільного управління. Таким чином, взаємодія учасників цілісного педагогічного процесу складається як ланцюг послідовних, взаємопов'язаних дій, або функцій: педагогічного аналізу, визначення мети і планування, організації, контролю, регулювання і коригування.

Управління школою здійснюється через реалізацію управлінських (технологічних) функцій, до яких відносяться планування, організація, координація, контроль, регулювання (корекція), облік та аналіз. Ідеться про функцію управління закладом і про функції управління будь-яким видом діяльності. Ефективне управління закладом освіти має спиратись на сучасні наукові підходи, перспективний педагогічний досвід. Сучасна наука пропонує філософські моделі управління, які ґрунтуються на теорії управління людськими ресурсами.

Відповідно до нових соціальних завдань зростають вимоги до змісту і характеру управлінської діяльності керівників шкіл, якості та ефективності навчально-виховного процесу. Керівник повинен володіти такими діловими і особистісними якостями, які допоможуть йому успішно вирішувати проблеми будь-якої складності і в будь-якому підрозділі школи.

Література

1. Ільїн В. С. Системно-структурний підхід до організації навчання. – М., 1992. – С. 16.
2. Конаржевский Ю.А. Менеджмент і внутрішкільне управління М., Центр «Педагогічний пошук», 2003 р.
3. Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення, Перелік від 27.08.2010 № 778
4. Третьяков П.І. Управління школою за результатами / П.І. Третьяков, – М.: Просвещение, 1997. – 267 с.